

Systematic Violation of Human Rights by the Zionist Regime and Strategies for Addressing It in the International System

Mohammad Malekzadeh / Assistant Professor, Department of Politics, Research Institute of Islamic Culture and Thought
malekzadeh1350@gmail.com

Received: 2025/10/30 - **Accepted:** 2025/12/23

Abstract

One of the most significant political, legal, and ethical challenges of the contemporary world is the systematic violation of human rights by the Zionist regime. This regime, under the claim of a return to the "Promised Land," has brought about the complete occupation of the Palestinian territory and, disregarding the principles of international law and humanitarian standards, has committed numerous legal and moral crimes against Palestinians. Following the Hamas operation on October 7, 2023, the Zionist regime, under the pretext of "self-defense," launched a wave of widespread and organized attacks against the Gaza Strip. These attacks have included the deliberate targeting of civilians, particularly women and children, journalists, aid workers, and other individuals protected under international conventions. Furthermore, the destruction of civilian infrastructure such as hospitals, mosques, churches, universities, schools, refugee camps, facilities affiliated with international organizations, residential buildings, and ambulances, the use of prohibited weapons, and the imposition of a complete siege by preventing the entry of water, food, fuel, electricity, and medicine, are clear examples of blatant human rights violations and instances of genocide, war crimes, and crimes against humanity. These acts fall within the list of crimes enumerated in international legal statutes. The present study, employing a descriptive-analytical method, examines the most prominent instances of human rights violations by the Zionist regime and the strategies for confronting them based on various instruments of international law.

Keywords: Crimes Against Humanity, Human Rights, Strategies, Zionist Regime, International Relations.

نوع مقاله: پژوهشی

نقض سیستماتیک حقوق بشر توسط رژیم صهیونیستی و راهبردهای مواجهه با آن در نظام بین‌الملل

malekzadeh1350@gmail.com

محمد ملک‌زاده / استادیار گروه سیاست پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۰۸ - پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۰۲

چکیده

یکی از مهم‌ترین چالش‌های سیاسی، حقوقی و اخلاقی جهان معاصر، نقض سیستماتیک حقوق بشر توسط رژیم صهیونیستی است. این رژیم، با ادعای بازگشت به «سرزمین موعود»، اشغال کامل سرزمین فلسطین را رقم زده و بی‌اعتنا به اصول حقوق بین‌الملل و معیارهای انسانی، مرتکب جنایات متعدد حقوقی و اخلاقی علیه فلسطینیان شده است. پس از عملیات حماس در ۷ اکتبر ۲۰۲۳، رژیم صهیونیستی به بهانه «دفاع از خود» موجی از حملات گسترده و سازمان‌یافته علیه نوار غزه را آغاز نمود. این حملات، شامل هدف‌گیری عمدی غیرنظامیان به‌ویژه زنان و کودکان، خبرنگاران، نیروهای امدادی و سایر افراد تحت حمایت کنوانسیون‌های بین‌المللی بوده است. همچنین تخریب زیرساخت‌های غیرنظامی نظیر بیمارستان‌ها، مساجد، کلیساها، دانشگاه‌ها، مدارس، اردوگاه‌های پناهندگان، مراکز وابسته به سازمان‌های بین‌المللی، ساختمان‌های مسکونی، آمبولانس‌ها، به‌کارگیری سلاح‌های ممنوعه، و ایجاد محاصره کامل از طریق جلوگیری از ورود آب، مواد غذایی، سوخت، برق و دارو، نمونه‌های روشن از نقض آشکار حقوق بشر و مصادیق نسل‌کشی، جنایت جنگی و جنایت علیه بشریت محسوب می‌شود. این اعمال در فهرست جرائم مندرج در اساسنامه‌های حقوقی بین‌المللی جای می‌گیرند. پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی، به بررسی برجسته‌ترین موارد نقض حقوق بشر توسط رژیم صهیونیستی و راهکارهای مقابله با آن بر اساس اسناد متعدد حقوق بین‌الملل می‌پردازد.

کلیدواژه‌ها: جنایت علیه بشریت، حقوق بشر، راهبردها، رژیم صهیونیستی، روابط بین‌الملل.

مقدمه

نسل‌کشی و جنایت علیه بشریت پیشینه‌ای طولانی در تاریخ دارد. از منظر قرآن، مرتکبان این جنایات کسانی هستند که به محض دستیابی به قدرت، برای ایجاد فساد در زمین و نابودی نسل انسانی تلاش می‌کنند: «وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ» (بقره: ۲۰۵). قرآن کریم همچنین به بنی‌اسرائیل درباره ارتکاب قتل به ناحق هشدار داده است: «مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَآئِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا» (مائده: ۳۲)؛ بدین سبب بر بنی‌اسرائیل حکم نمودیم که هرکس نفسی را بدون حق و یا بی‌آنکه فساد و فتنه‌ای در زمین کرده، بکشد، مثل آن باشد که همه مردم را کشته است. در آیات قرآن، از جمله دلایل نزول عذاب بر بنی‌اسرائیل، ارتکاب قتل، ظلم به مستضعفان، و آواره‌سازی انسان‌ها عنوان شده است (بقره: ۸۴-۸۶). رژیم صهیونیستی، از بدو تشکیل در سال ۱۹۴۸ میلادی تا کنون، همواره مرتکب مصادیق بارز جنایت نسل‌کشی، فساد و فتنه‌های مذکور در قرآن کریم بوده است. این رفتارها در حوزه‌های مختلف، به‌طور آشکار ناقض حقوق بشر بوده و در زمره فهرست جنایات مندرج در اساسنامه‌های حقوق بین‌الملل قرار می‌گیرند. مسئله محوری پژوهش حاضر آن است که اقدامات نظامی و سرکوبگرانه رژیم صهیونیستی پس از ۷ اکتبر ۲۰۲۳، ذیل کدام عناوین حقوقی بین‌المللی قابل طبقه‌بندی‌اند و چه راهبردهایی برای مقابله مؤثر با آن وجود دارد.

بر اساس فرضیه تحقیق، بسیاری از اقدامات سرکوبگرانه اسرائیل، مصداق نقض آشکار حقوق بشر، حقوق بشردوستانه و نسل‌کشی بوده و به روشنی در چارچوب جنایات جنگی و جنایت علیه بشریت قابل تعریف‌اند؛ از این‌رو دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی ملزم‌اند در برابر این جنایات، یک الگوی عملیاتی مشخص را به کار گیرند. در این پژوهش، پس از مستندسازی موارد نقض حقوق بشر توسط اسرائیل بر اساس اسناد حقوقی بین‌المللی، الگوی مقابله در قالب سه راهبرد کلیدی ارائه می‌شود: «تبیین» (افشا و روشنگری)، «تجهیز» (آماده‌سازی ظرفیت‌ها و منابع)، و «اقدام» (اقدام عملی حقوقی، سیاسی و میدانی).

۱. مصادیق نقض حقوق بشر از سوی رژیم صهیونیستی در اسناد بین‌الملل

حقوق بشر مجموعه‌ای از اصول پذیرفته‌شده‌ای است که ریشه در طبیعت و ذات انسان دارد (عمید زنجانی، ۱۳۹۰، ص ۲۵؛ طباطبایی مؤتمنی، ۱۳۹۴، ص ۸). در اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸) این اصطلاح به این صورت تعریف شده است: «تمام افراد بشر آزاد زاده می‌شوند و از لحاظ حیثیت و حقوق با هم برابرند و همه دارای عقل و وجدان می‌باشند و باید نسبت به یکدیگر با روح برادری رفتار کنند» (ماده ۱، دیباچه اعلامیه جهانی حقوق بشر). بر این اساس می‌توان گفت حقوق بشر مجموعه‌ای از حقوق و آزادی‌های ذاتی، بنیادین و غیر قابل سلب است که به‌صرف «انسان بودن» به همه افراد تعلق می‌گیرد، بدون هیچ‌گونه تبعیض از حیث نژاد، جنسیت، دین، ملیت، زبان، عقیده سیاسی یا وضعیت اجتماعی، و هدف آن تضمین کرامت انسانی، آزادی، عدالت و امنیت انسان‌هاست.

به سبب فطری و طبیعی بودن، حقوق بشر به‌عنوان حقوق پایه و اولیه شناخته شده است که مشروعیت آن وابسته به تصویب در قانون اساسی کشورها نیست؛ از این رو هر دولت مکلف است حقوق بشر تمامی انسان‌ها - اعم از شهروندان یا غیرشهروندان - را که در قلمرو و تحت حاکمیت او زندگی می‌کنند، تأمین نماید (جاوید و شاه‌مرادی، ۱۳۹۶، ص ۲۰-۲۱). این حقوق پس از پایان جنگ جهانی دوم، در تاریخ ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ با عنوان اعلامیه جهانی حقوق بشر در مجمع عمومی سازمان ملل متحد در پاریس به تصویب رسید و چهار ویژگی اساسی آن عبارت‌اند از: جهان‌شمولی، غیر قابل سلب بودن، تبعیض‌ناپذیری، و برابری. در کنار حقوق بشر، حقوق بین‌الملل بشردوستانه - که با عناوینی چون «حقوق جنگ» یا «حقوق مخاصمات مسلحانه» نیز شناخته می‌شود - مجموعه مقرراتی است که در چهار کنوانسیون ژنو ۱۹۴۹ تدوین شده است. هدف اصلی آن، محدود کردن روش‌های مخاصمه برای جلوگیری از خشونت بی‌حدومرز در جنگ‌ها و حفاظت از اشخاصی است که در نبرد شرکت ندارند یا از جنگیدن دست کشیده‌اند (Sassòli and Bouvier, 2001, p. 93). این شاخه از حقوق بین‌الملل با وضع قواعد الزام‌آور، استفاده دولت‌ها از انواع سلاح‌ها و روش‌های جنگی را محدود کرده و از قربانیان درگیری‌های مسلحانه و افراد غیرمشارکت‌کننده در مخاصمه حمایت می‌کند. به این ترتیب، حقوق بین‌الملل بشردوستانه - برخلاف حقوق بشر که عمدتاً در شرایط صلح اعمال می‌شود - مختص وضعیت‌های جنگی و مخاصمات مسلحانه است (فلک، ۱۳۸۷، ص ۳۰؛ Mezler & Kuster, 2016, p. 27).

در ادامه، با ارائه فهرستی از موارد نقض حقوق بشر و حقوق بشردوستانه توسط رژیم صهیونیستی، ارتباط این موارد با مصادیق جنایت‌های مندرج در اساسنامه‌های حقوق بین‌الملل بررسی خواهد شد.

۱-۱. تصرف عدوانی و اشغال سرزمین

رژیم صهیونیستی با ادعای بازگشت به «ارض موعود قوم یهود»، از طریق تهدید، تعقیب، کوچاندن اجباری و کشتار گسترده مردم فلسطین، اقدام به اشغال اراضی فلسطینیان کرده است. در یکی از قوانین مصوب کنست آمده است: «این سرزمین (فلسطین) به‌عنوان وطن تاریخی یهودیان شناخته می‌شود که دولتی به نام اسرائیل باید در آن تأسیس گردد» (تفسیر جبارین، ۲۰۱۴، ص ۴۴-۵۴). رژیم اسرائیل با اتکا به چنین ادعای نژادپرستانه‌ای، از سال ۱۹۴۹ تا کنون، به اعمال آزار، شکنجه و قتل علیه فلسطینیان پرداخته و آنها را به ترک اجباری سرزمین خود واداشته است. مطابق ماده ۷ اساسنامه رم، آزار و تعقیب یک گروه یا جمعیت مشخص به دلایل سیاسی، نژادی، ملی، قومی، فرهنگی یا مذهبی، از مصادیق جنایت علیه بشریت (Crimes against humanity) محسوب می‌شود. این جرم در اسناد حقوق بین‌الملل، مفهومی گسترده‌تر از نسل‌کشی (Genocide) و «جنایت جنگی» (war crime) دارد. جنایت علیه بشریت آن‌گونه که در ماده ۷ اساسنامه رم تعریف شده، به اعمال مجرمانه‌ای گفته می‌شود که عمداً توسط یک دولت، علیه افراد یا اهداف غیرنظامی، در زمان جنگ یا صلح انجام می‌شود (ورله،

۱۳۸۷، ص ۵۹). در مقابل، جنایت جنگی نقض مقررات و قواعد حقوق بشردوستانه بین‌المللی در مخاصمات مسلحانه است. بر اساس ماده ۸ اساسنامه رم که سند مؤسس دیوان کیفری بین‌المللی است، مصادیق جنایت جنگی شامل کشتار عمدی غیرنظامیان یا اسرای جنگی، شکنجه، گروگان‌گیری، تخریب غیرضروری اموال غیرنظامی، تجاوز جنسی در جنگ، غارت و سایر مواردی است که موجب مسئولیت کیفری برای عاملان ارتکاب کشتار جمعی شامل نسل‌کشی و پاک‌سازی قومی می‌شود (Cassese, 2013, p. 63-66). نسل‌کشی نیز که برای اولین بار در سال ۱۹۴۴ از سوی رافائل لیمکین، مورد بررسی قرار گرفت (Lemkin, 1944, p. 79-95)، و مصادیق آن در کنوانسیون ۱۹۴۸ تعریف و به‌عنوان جرم بین‌المللی شناخته شد، به هرگونه اقدام برای نابودی و حذف فیزیکی یک گروه نژادی، قومی، ملی، مذهبی یا ایدئولوژیکی توسط گروه دیگر اطلاق می‌شود (گیدنز و بردسال، ۱۳۹۹، ص ۳۷۵). به‌طورکلی، ماهیت خشونت‌آمیز چنین اعمال مجرمانه‌ای در همه موارد، نقض شدید حقوق بشر به‌شمار می‌آید (Margaret, 2011).

در ۲۰ اکتبر ۲۰۲۲، هیئت دائمی حقیقت‌یاب سازمان ملل متحد در مورد مناقشه اسرائیل در فلسطین گزارشی به مجمع عمومی سازمان ملل ارائه کرد که در آن از شورای امنیت خواسته شد به «اشغال دائمی» اسرائیل پایان دهد و از کشورهای عضو سازمان ملل خواست تا مقامات اسرائیلی تحت پیگرد قانونی قرار گیرند. این گزارش «دلایلی منطقی» ارائه کرد مبنی بر اینکه اشغال سرزمین‌های فلسطینی «به دلیل دائمی شدن و سیاست‌های الحاق دوفاکتو» بر اساس قوانین بین‌المللی غیرقانونی است.

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/10/commission-inquiry-finds-israeli-occupation-unlawful-under-international-law>

۲-۱. رویکرد نژادپرستانه حاکم بر اندیشه و رفتار رژیم صهیونیستی

مطابق ماده ۷ اساسنامه رم، نژادپرستی یکی از مصادیق جنایت علیه بشریت محسوب می‌شود. اسرائیل با اعتقاد و التزام عملی به برتری نژادی، مذهبی و فرهنگی قوم یهود، اقدام به اشغال اراضی فلسطینیان مسلمان نموده است. «مقامات رژیم صهیونیستی به شکل نفرت‌آوری، مردم غزه را «حیوان» خوانده و هدف خود را «محو همه چیز» و ایجاد شرایطی شبیه «جهنم» اعلام کرده‌اند» (https://milan.mfa.ir/files/Milan/Legal%20Fact%20Sheet%20Gaza.pdf). این موضوع به یکی از محورهای کلیدی شکایت آفریقای جنوبی از اسرائیل در دادگاه لاهه تبدیل شد (https://farsnews.ir/news/14021028000673).

۳-۱. نقض دائمی حق تعیین سرنوشت و آزادی‌های سیاسی مردم فلسطین

حق تعیین سرنوشت ملت‌ها از اصول بنیادین حقوق بین‌الملل است که ماده ۱ منشور ملل متحد نیز بر آن تأکید دارد (McWhinney, 2007, p. 8). اسرائیل از سال ۱۹۴۸ به‌طور سیستماتیک و مداوم، این حق را از مردم

فلسطین سلب کرده و آزادی‌های سیاسی و اجتماعی آنان را محدود ساخته است. بر اساس حقوق بین‌الملل، حاکمیت در اراضی اشغالی فلسطین متعلق به مردم فلسطین بوده و هیچ طرفی نمی‌تواند این حاکمیت را سلب کند. رالف وایلد، پژوهشگر حقوق بین‌الملل، تصریح می‌کند: «با توجه به اینکه مردم فلسطین موافقت نکرده‌اند که تمام یا بخشی از سرزمین‌های اشغال‌شده فلسطینی اسرائیلی باشد، شرط پیش‌فرض قانون خودمختاری این است که باید فوراً از موانع تعیین سرنوشت از جمله اشغال سرزمینی رها شوند» (Wilde, 2021, p. 41). آردی ایمسیس نیز در مجله اروپایی حقوق بین‌الملل استدلال می‌کند که:

اشغال اسرائیل به‌مرور زمان به دلیل نقض سه هنجار امره حقوق بین‌الملل غیرقانونی شده است: ممنوعیت تصرف سرزمین از طریق زور، تعهد به احترام به حقوق مردم برای تعیین سرنوشت و تعهد به خودداری از تحمیل رژیم‌های انقیاد، سلطه و استثمار بیگانگان که نسبت به نوع بشر خصمانه هستند (Imseis, 2020, p. 1055-1085).

۱-۴. اقدامات تروریستی در سایر کشورها

یکی از مصادیق نقض حقوق بشر توسط رژیم صهیونیستی، ارتکاب اقدامات تروریستی در خاک سایر کشورهاست. این رژیم سال‌ها با نقض حریم هوایی لبنان و سوریه، حملات نظامی و تروریستی انجام داده است. به‌عنوان نمونه، در اول آوریل ۲۰۲۴، جنگنده‌های اسرائیلی ساختمان سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران در دمشق را هدف قرار داده و شماری از دیپلمات‌ها را به شهادت رساندند. این اقدام علاوه بر نقض حاکمیت دو کشور، ناقض اصل مصونیت اماکن دیپلماتیک است که در عرف بین‌المللی و طبق کنوانسیون‌های ۱۹۶۱ و ۱۹۶۳ وین تضمین شده است.

۱-۵. تهدید به حمله هسته‌ای

اسرائیل بارها کشورهای منطقه غرب آسیا را به حملات هسته‌ای تهدید کرده است. پس از عملیات «طوفان الاقصی» نیز، برخی مقامات این رژیم، از جمله «آمیشای الی‌یاهو» وزیر میراث فرهنگی اسرائیل، پیشنهاد استفاده از بمب هسته‌ای علیه مردم غزه را مطرح کردند (https://www.tasnimnews.com/fa/news/1402/08/14/2983655). بر اساس نظریه مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری، تهدید به استفاده از سلاح هسته‌ای نامشروع و مغایر با خواست جامعه بین‌الملل است؛ امری که در قطعنامه‌های متعدد مجمع عمومی سازمان ملل متحد مورد تأکید قرار گرفته است.

۱-۶. هدف قرار دادن گسترده غیرنظامیان

بر اساس ماده ۸ اساسنامه رم، حمله به غیرنظامیان مصادق جنایت جنگی است. رژیم صهیونیستی، به‌ویژه پس از ۷ اکتبر ۲۰۲۳، به‌طور گسترده اقدام به حمله علیه غیرنظامیان - از جمله زنان، کودکان، خبرنگاران، کادر درمان،

نیروهای حافظ صلح و کارکنان سازمان ملل متحد در مأموریت‌های بشردوستانه - کرده است. این اقدامات برابر با قواعد دیوان کیفری بین‌المللی، در زمره جرایم و جنایات جنگی قرار می‌گیرند (رابرتسون، ۱۳۸۳، ص ۴۶۱). کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز در تفسیر قواعد حقوق بشردوستانه بین‌المللی تصریح کرده است:

افراد ناتوان از جنگ و کسانی که نقش مستقیمی در درگیری‌ها ندارند، از این حق برخوردارند که جان و تمامیت اخلاقی و جسمی آنان محفوظ بماند... نیروهای مسلح از اختیار نامحدود در به‌کارگیری شیوه‌های جنگی که ماهیتاً تلفات غیرضروری یا رنج بیش از حد به‌جای می‌گذارند، برخوردار نیستند... همواره باید میان افراد غیرنظامی و رزمندگان تمایز قائل شد تا به اموال و افراد غیرنظامی آسیبی نرسد، سکته غیرنظامی و افراد عادی نباید هدف حمله قرار گیرند... (ساک و شیاییزی، ۱۳۸۳، ص ۲۵۲).

بر همین اساس فرانچسکا آلبانیز نماینده حقوق بشر سازمان ملل در اراضی اشغالی فلسطین، اقدامات اسرائیل علیه مردم غزه را «وحشیگری قرن» توصیف کرده است (<https://farsnews.ir/news/14021008000104>). شواهد موجود نیز نشان می‌دهد که «تلفات سنگین غیرنظامیان و نسل‌کشی در جنگ غزه» نه یک پیامد اجتناب‌ناپذیر، بلکه بخشی از راهبرد جنگی اسرائیل است. حتی نشریه صهیونیستی اسرائیل هیوم، طرح «پاکسازی قومی» و «کاهش جمعیت غزه» از طریق کشتار و اخراج را به‌عنوان راهبرد «استراتژیک» تئانیاهو معرفی کرده است (<https://farsnews.ir/news/14021002000811>).

۱-۷. بمباران مراکز و زیرساخت‌های غیرنظامی

رژیم صهیونیستی در موارد متعدد، مراکز و زیرساخت‌های غیرنظامی شامل مناطق مسکونی، اردوگاه‌ها، مدارس، بیمارستان‌ها و سایر اماکن غیرنظامی را هدف حملات هوایی قرار داده است. پس از حملات ۷ اکتبر ۲۰۲۳، «فرانچسکا آلبانیز» گزارشگر حقوق بشر سازمان ملل در فلسطین، در مصاحبه با شبکه الجزیره تصریح کرد: «سیستم‌های آب، فاضلاب و بهداشت تقریباً به‌طور کامل در غزه تخریب شده‌اند و تهدیدی فوری و بلندمدت برای نوار غزه به‌شمار می‌روند» (<https://farsnews.ir/Khodabakhsh24/1718756524190279780>). مطابق قواعد بین‌المللی، این اقدامات جرم‌انگاری شده‌اند. در اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی، حملات عمدانه به اهداف غیرنظامی مصداق جنایت جنگی است (رابرتسون، ۱۳۸۳، ص ۴۶۱). بر اساس ماده ۸ اساسنامه رم و ماده ۱۸ کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو، حمله به مدارس، بیمارستان‌ها، بناهای تاریخی، اماکن مذهبی و علمی، و هر مکان فاقد ماهیت نظامی، جنایت جنگی تلقی می‌شود؛ همچنین ماده ۱۴ کنوانسیون‌های ژنو بر ایجاد نقاط امن و ممنوعیت حمله به آنها در زمان جنگ تأکید دارد.

۱-۸. ممانعت از ورود کمک‌های بشردوستانه برای جنگ‌زدگان، آوارگان و سایر غیرنظامیان

مطابق ماده ۲ کنوانسیون منع نسل‌کشی ۱۹۴۸، ایجاد شرایط زندگی نامناسب برای یک گروه با هدف نابودی قوای جسمی آن، مصداق نسل‌کشی است (ساک و شیاییزی، ۱۳۸۳، ص ۵۶). قواعد عرفی حقوق بین‌الملل

بشردوستانه نیز ممانعت از ارسال اقلام بشردوستانه برای جمعیت غیرنظامی را مصداق جنایت جنگی می‌دانند. پس از عملیات «طوفان الاقصی»، اسرائیل بارها مانع ورود کمک‌های بشردوستانه به جنگ‌زدگان و آوارگان غزه شده است (<https://farsnews. ir/sheidafarhadian/1718180867327113724>).

۹-۱. ممانعت از ورود دارو و تجهیزات پزشکی به مراکز درمانی

فرانچسکا آلبانیز اعلام کرده است که نبود دارو در بحران اخیر غزه، موجب قطع عضو بسیاری از کودکان مجروح شده است. رژیم صهیونیستی عمداً از ورود دارو و ملزومات پزشکی به غزه جلوگیری کرده که این اقدام نقض آشکار حقوق بشردوستانه بین‌المللی است (<https://farsnews. ir/news/14021008000104>).

۱۰-۱. استفاده از آب و غذا به‌عنوان سلاح جنگی

مطابق ماده ۵۴ پروتکل اول الحاقی به کنوانسیون‌های ژنو، استفاده از غذا به‌عنوان سلاح ممنوع است. پس از ۷ اکتبر، اسرائیل با قطع آب، برق، گاز، اینترنت، جلوگیری از ورود سوخت، تخریب ناوایی‌ها و اماکن حیاتی، عملاً زندگی غیرنظامیان را هدف قرار داده است. «پدرو آروجو آگودو» گزارشگر ویژه سازمان ملل، اقدام اسرائیل در محروم کردن مردم غزه از آب سالم را «نقض فاحش قوانین بین‌المللی» دانسته و استفاده از آب را به‌عنوان سلاح جنگی ارزیابی کرده است (<https://farsnews. ir/news/14020826000527>). کمیسیون تحقیقات سازمان ملل نیز اسرائیل را مسئول استفاده از گرسنگی به‌عنوان سلاح علیه فلسطینیان معرفی کرده است (<https://farsnews. ir/sheidafarhadian/1718180867327113724>).

۱۱-۱. استفاده از سلاح‌های ممنوعه

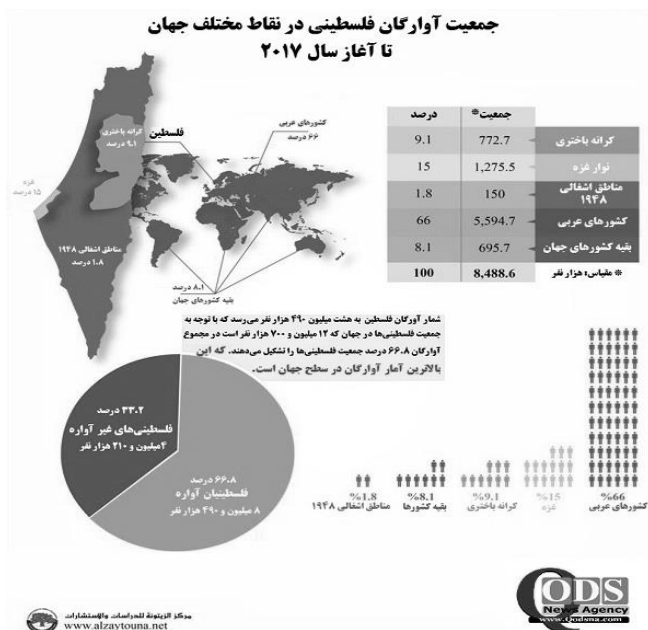
در جنگ غزه، رژیم صهیونیستی بارها از سلاح‌های ممنوعه مانند بمب‌های فسفوری و سلاح‌های شیمیایی استفاده کرده است. ماده ۸ اساسنامه رم، به‌کارگیری این‌گونه سلاح‌ها را مصداق جنایت جنگی می‌داند. برخی از این سلاح‌ها در ردیف سلاح‌های کشتار جمعی قرار می‌گیرند و از منظر فقهی و حقوقی نیز ممنوع هستند (ر.ک: حکمت‌نیا، ۱۳۹۲، ص ۵۳-۸۷).

۱۲-۱. استفاده از زندانیان و اسرا به‌عنوان سپر انسانی

طبق گزارش رسانه‌های غربی، رژیم صهیونیستی بارها از زندانیان، مجروحان و اسیران فلسطینی به‌عنوان سپر انسانی استفاده کرده است (https://farsnews. ir/amir_hamzeh/1719124458886699257). این اقدام، نقض صریح قواعد اساسی حقوق بشردوستانه و از مصادیق جنایت جنگی است (ساک و شیایریز، ۱۳۸۳، ص ۲۵۲).

۱-۱۳. کوچاندن اجباری افراد از موطن خود

کوچاندن اجباری فلسطینی‌ها سابقه‌ای طولانی در سیاست‌های این رژیم داشته و تا کنون میلیون‌ها نفر از خانه و کاشانه خود آواره شده‌اند (تاکنبرگ، ۱۳۸۱، ص ۲۸).

تصویر ۱: جمعیت آوارگان فلسطینی تا سال ۲۰۱۷

پس از عملیات ۷ اکتبر، بمباران مناطق مسکونی شمال غزه و قطع خدمات حیاتی، بسیاری را به کوچ اجباری وادار کرد. در آموزه‌های قرآنی، کوچاندن اجباری ممنوع است (بقره: ۸۵-۸۴)، و خداوند بنی‌اسرائیل را به دلیل قتل عام و اخراج یکدیگر نکوهش کرده است (زمخشری، ۱۴۰۷ق، ج ۳، ص ۲۱۳). در حقوق بین‌الملل، ماده ۴۹ کنوانسیون چهارم ژنو و ماده ۷ اساسنامه رم، انتقال اجباری جمعیت را مصداق جنایت علیه بشریت می‌دانند. پروتکل اول الحاقی ۱۹۷۷ نیز این ممنوعیت را تأیید کرده و در بند ۴ ماده ۸۵ اخراج یا انتقال سکنه را نقض فاحش کنوانسیون‌های ژنو دانسته است. بند ۵ همین ماده، آن را جنایت جنگی محسوب می‌کند (دورمن و همکاران، ۱۳۹۳، ص ۸۶-۸۹).

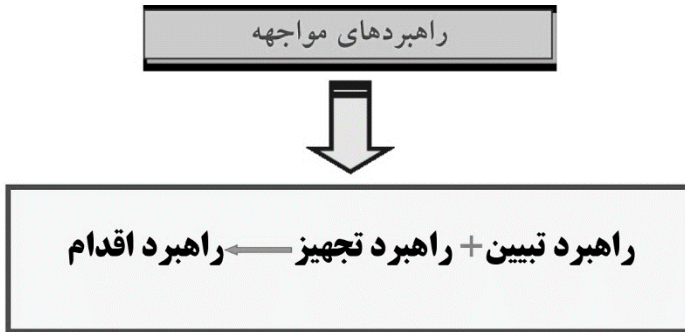
۱-۱۴. سرپیچی از قواعد حقوق بین‌الملل و احکام دیوان بین‌المللی دادگستری

تعهد به خودداری از ارتکاب جنایت علیه بشریت، یک اصل قاعده‌آمره در حقوق بین‌الملل است (Bassiouni, 2011, p. 263). رژیم صهیونیستی از آغاز تأسیس، از اجرای قطعنامه‌های سازمان ملل متحد

– به‌ویژه مصوبات شورای امنیت و مجمع عمومی در خصوص حقوق فلسطینیان – سر باز زده است. نمونه بارز این رویکرد، اقدام «گیلعاد آردان» نماینده رژیم صهیونیستی در سازمان ملل، در ۱۰ مه ۲۰۲۴، هم‌زمان با موافقت مجمع عمومی با عضویت کامل فلسطین بود که در اقدامی توهین‌آمیز، منشور ملل متحد را پاره و در دستگاه خردکن انداخت!

۲. راهبردهای مواجهه با بحران رژیم صهیونیستی

بر اساس یافته‌های این پژوهش، مقابله با جنایات سرکوب‌گرانه رژیم صهیونیستی نیازمند طرحی جامع در ابعاد سیاسی، فرهنگی، حقوقی و نظامی است که در سه مرحله راهبردی ذیل قابل اجرا می‌باشد (تصویر ۲).

تصویر ۲: راهبردهای مواجهه با اسرائیل

۲-۱. راهبرد تبیین

نخستین گام در مقابله با هر بحران، روشن‌گری و آشکار ساختن ماهیت و اهداف دشمن، آثار و پیامدهای اقدامات او و تبیین وظایف دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی در مقابله با آن است. هدف اصلی راهبرد تبیین، ایجاد آگاهی عمومی نسبت به مظلومیت فلسطین و ساختار توسعه‌طلب و ضد حقوق بشری اسرائیل است.

۲-۱-۱. تبیین ماهیت و اهداف اسرائیل

قرآن کریم برای روشن‌گری درباره دشمنان اسلام، از جمله قوم بنی‌اسرائیل، ماهیت دشمنان، میزان دشمنی، ویژگی‌های ذاتی و اهداف آنان را برای مسلمانان معرفی می‌کند: «إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا» (نساء: ۱۰۱)؛ «كَافِرَانِ لِلَّهِ لِلَّذِينَ آمَنُوا الْأَذِينَ أَسْرَكُوا» (مائدة: ۸۲)؛ به‌طور مسلم، دشمن‌ترین مردم نسبت به مؤمنان را، یهود و مشرکان خواهی یافت. در آیات دیگر از پیمان‌شکنی، تحریف‌گری و خیانتکاری بنی‌اسرائیل سخن به میان آمده (مائدة: ۱۳) و قساوت قلب و خونریزی از خصایص آنان شمرده شده است (بقره: ۸۴-۸۵).

امروز نیز باید ماهیت بحران‌زای رژیم صهیونیستی و برنامه‌های توسعه‌طلبانه آن، ذیل پروژه «تیل تا فرات» برای افکار عمومی جهانی توضیح داده شود. رسانه‌ها نقش کلیدی در ارائه تصویر واقعی این رژیم دارند.

۲-۱-۲. تبیین وظایف جوامع بشری

ادله متعددی در منابع دینی و حقوقی بر وجوب دفاع از سرزمین، دفاع از مظلوم، نفی سبیل و به‌طور کلی ایستادگی در برابر سلطه ظالمان تأکید دارند. تبیین این ادله می‌تواند مهم‌ترین انگیزه اسلامی و انسانی برای مقابله با تجاوزات رژیم صهیونیستی و حامیان این رژیم، به‌ویژه از سوی کشورهای اسلامی باشد. قرآن کریم با نهی سرپرستی یهود و نصارا از سوی مسلمانان می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ» (مائده: ۵۱)؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! یهودیان و مسیحیان را سرپرست و یاور نگیرید؛ (زیرا) بعضی از آنان یاروایور بعض دیگرند و هرکس از شما که آنان را ولی خود قرار دهد، پس قطعاً از آنان است.

قاعده نفی سلطه، از قواعد مهم فقهی است که بر اساس آن دشمنان اسلام نباید هیچ‌گونه تسلطی بر مسلمانان و سرزمین آنها داشته باشند (موسوی بجنوردی، ۱۳۷۷، ج ۱، ص ۳۴۹). امروزه این قاعده به رویه معمول در روابط بین‌الملل نیز تبدیل شده است و بسیاری از دولت‌ها ولو به ظاهر با اتکا به اصل «حق تعیین سرنوشت» از پذیرش سلطه و استثمار سیاسی، اقتصادی و نظامی سایر دولت‌ها خودداری می‌کنند (Cassese, 1995). امروز وظیفه همه مسلمانان عمل به این اصول و مبانی اسلامی و مواجهه با جنایات اسرائیل است.

۲-۱-۳. تبیین نتایج و دستاوردها

یکی از آثار مقاومت در برابر ظلم و جنایات رژیم صهیونیستی چنانچه بر پایه منطق حسابگرانه «هزینه - فایده» هم مورد بررسی قرار گیرد، سود و دستاورد بیشتر مقاومت در مقایسه با سازش و ترک مقاومت می‌باشد. از نظر قرآن کریم نتیجه مقاومت اگر به شهادت هم ختم شود، باز به سود مقاومت‌کننده خواهد بود؛ زیرا خداوند بهای آن را سعادت اخروی و بهشت رضوان معرفی می‌کند: «وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ * سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ * وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ» (محمد: ۴-۶)؛ و کسانی که در راه خدا کشته شده‌اند، خدا هرگز کارهای نیکشان را تباہ و بی‌اثر نخواهد کرد، به زودی آنان را به راه سعادت رهنمون و حالشان را نیکو می‌کند؛ پس آنان را به بهشتی که در کتاب‌های آسمانی برایشان وصف کرده است درمی‌آورد. عبارت «وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ» ناظر به بخشی از هزینه‌های مقاومت، یعنی شهادت در راه خداست، اما بلافاصله خداوند با عبارت «فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ» بر جبران هزینه مقاومت از طریق پاداشی عظیم‌تر به اهل مقاومت بشارت می‌دهد. این در حالی است که از نظر قرآن کریم ترک مقاومت و سازش با دشمن، مسلمانان را متحمل خسارات و هزینه‌های سنگینی می‌کند. خداوند پس از آنکه مسلمانان را از دوستی و سازش با دشمنان اسلام برحذر می‌دارد (ممتحنه: ۱)، نتیجه سازش با دشمنان را خیانت آنان و تحمل خسارات سنگین‌تر می‌داند: «إِنْ يَتَّقَوْكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتُهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ»

(ممتحنه: ۲): اگر بر شما دست یابند، با شما دشمنی می‌کنند؛ هرچند دست دوستی به آنان داده باشید. آنان در این صورت دست و زبانشان را به بدی به‌سوی شما می‌گشایند و دوست دارند که شما از این رهگذر کافر شوید. در آیه بعد خداوند هشدار می‌دهد مبدا به خاطر محبت به فرزندان و خویشاوندان خود با دشمنان سازش کنید؛ زیرا این عمل سودی برای شما نخواهد داشت: «لَنْ تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ» (ممتحنه: ۳)؛ هرگز خویشاوندان و فرزندان (که به خاطر آنان با مشرکان طرح دوستی افکندید) روز قیامت به شما سودی نمی‌رسانند. آن روز خداوند پیوندها را می‌برد و میان شما و آنان جدایی می‌افکند، و خدا به آنچه می‌کنید بیناست. بر این اساس مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (ره) با اشاره به ضرورت مقاومت نظام جمهوری اسلامی در برابر استکبار، تأکید می‌کند کسی نباید در اصل این ضرورت تردید و تصور کند که سازش با امریکا می‌تواند مشکلات نظام سیاسی را کمتر نماید؛ زیرا دولت‌هایی که تسلیم زباده‌خواهی‌های امریکا شدند، متحمل خسارات بیشتری شده‌اند (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳/۸/۱۳۹۹)؛ از این رو ایشان معتقد است مصلحت و منفعت در مقاومت مقابل دشمنان اسلام است؛ زیرا هزینه سازش بسیار سنگین‌تر از مقاومت می‌باشد:

بعضی نسخه دیگری را تجویز می‌کنند، می‌گویند تسلیم بشویم تا دشمن علیه ما مودگیری نکند. اینها نمی‌دانند که هزینه تسلیم شدن به مراتب بیشتر از هزینه مقاومت کردن و ایستادگی کردن است. بله، ایستادگی کردن ممکن است هزینه‌ای داشته باشد، اما دستاوردهای بسیار بزرگی دارد که صدها برابر آن هزینه برای ملت‌ها ارزش دارد، اما تسلیم شدن در مقابل دشمن عنود و لجوج و خبیث، جز لگدمال شدن، جز ذلیل شدن، جز بی‌هویت شدن هیچ اثری ندارد. این قانون لا یتخلف پروردگار است... خدای متعال برای شما کم نمی‌گذارد در مقابل مجاهدتی که انجام داده‌اید، پاداش این مجاهدت را به‌طور کامل به شما خواهد داد (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۹/۴/۱۳۹۷).

مطالعه تجارب تاریخی نیز نشان می‌دهد که هزینه تسلیم بیش از هزینه مقاومت بوده است؛ همچنان که سازش دولت پهلوی یا برخی دولت‌های عرب در برابر سلطه امریکا منفعتی برای آنها نداشته است:

مقاومت البته هزینه دارد، بدون هزینه نیست، اما هزینه تسلیم در مقابل دشمن بیشتر از هزینه مقاومت است. وقتی شما در مقابل دشمن تسلیم می‌شوید، باید هزینه بدهید. رژیم پهلوی در مقابل امریکا تسلیم بود، هم نفت می‌داد، هم پول می‌داد، هم باج می‌داد، هم توسری می‌خورد! امروز دولت سعودی هم همین‌جور است؛ هم پول می‌دهد، هم دلار می‌دهد، هم بر طبق خواست امریکا موضع‌گیری می‌کند، هم توهین می‌شنود؛ به او می‌گویند «گاو شیرده»! هزینه سازش، هزینه تسلیم، هزینه عدم مقاومت، از هزینه مقاومت به مراتب بیشتر است؛ هزینه مادی هم دارد، هزینه معنوی هم دارد (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۴/۳/۱۳۹۸).

بنابراین وظیفه صاحبان اندیشه و رسانه، تبیین نتایج و آثار مثبت مقاومت و تشویق به ایستادگی در برابر رژیم صهیونیستی است که خداوند به مسلمانان وعده پیروزی و شکست و هزیمت دشمنان را به شرط مقاومت داده

است: «یهود و نصارا جز آزاری اندک، هرگز به شما زیانی نخواهند رسانید و اگر با شما بجنگند، به شما پشت کرده و بگریزند، آنگاه هیچ یاری نشوند» (آل عمران: ۱۱۱).

راهبرد تبیین را می‌توان با روش‌های مختلف مانند انتشار مطبوعات، برگزاری همایش‌ها و کنفرانس‌های بین‌المللی با موضوع تبیین بحران رژیم صهیونیستی و راه‌اندازی نمایشگاه‌هایی با هدف به تصویر کشیدن جنایات این رژیم و... انجام داد.

۲-۲. راهبرد تجهیز

دومین مرحله برای مواجهه با بحران‌ها، فراهم‌سازی و تقویت قدرت در دو عرصه معنوی و مادی است. این دو عرصه در کنار هم موجب تجهیز و تقویت قدرت مسلمانان در برابر رژیم صهیونیستی خواهد شد (تصویر ۳).

تصویر ۳: راهبرد تجهیز

۲-۲-۱. تجهیز به قدرت ایمان

قرآن کریم تجهیز به قدرت ایمان را موجب خنثی شدن توطئه‌های دشمنان می‌داند: «وَإِنْ تَصَبَّرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئاً» (آل عمران: ۱۲۰)؛ اگر شما صبر و تقوا پیشه کنید، مکر و عداوت دشمنان آسیبی به شما نرساند. در اندیشه اسلامی تقویت ایمان موجب غلبه بر سختی‌ها و افزایش بصیرت و قدرت مقاومت در برابر ستمگران معرفی شده است (اعراف: ۲۰۱). ایمان موجب توکل و باور به قدرت الهی است و باعث افزایش استقامت می‌شود (فصلت: ۳۰). مهم‌ترین تأثیر نیروی ایمان در عرصه مقاومت، استقبال از شهادت است که قدرت مؤثری در برابر دشمنان و پیروزی مسلمانان دارد. «جیمز بیل» مستشرق امریکایی با اشاره به تأثیر ایمان، جهاد و شهادت برای پیروزی در جنگ ۸ ساله قدرت‌های جهانی علیه جمهوری اسلامی ایران می‌نویسد: «نظام اعتقادی اسلام که مفاهیم جهاد و شهادت اساس آن است... اشکال قدرتمندی از شهادت و بی‌باکی را می‌آفریند که برای پیروزی در صحنه نبرد حیاتی است» (بیل، ۱۳۶۸، ج ۲، ص ۴۲۰-۴۲۳). «اندره گلوکمان» فیلسوف فرانسوی نیز در بدو پیروزی انقلاب اسلامی، در مقاله‌ای سقوط شاه توسط مردم با ایمان ایران را این‌گونه مورد تحلیل قرار داد: «برخلاف باور عمومی، قدرت برتر از لوله تفنگ بیرون نمی‌آید، بلکه این قدرت به کسی تعلق

دارد که برای کشته شدن هراسی نداشته باشد» (هویدا، ۱۳۷۶، ص ۱۱۰). نقش مؤثر این نیرو را در طول دوران مبارزات مردم فلسطین مقابل رژیم صهیونیستی، به‌ویژه در زیر بمباران شدید غزه می‌توان مشاهده کرد.

۲-۲-۲. تجهیز به قدرت مادی و نظامی

مؤثرترین راه برای دفع تجاوز و غلبه بر دشمن، حفظ آمادگی دفاعی و تجهیز نیرو است؛ همچنان که قرآن کریم برای مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمنان اسلام، مسلمانان را به آمادگی کامل قوای نظامی و فراهم نمودن تجهیزات جنگی فراخوانده است: «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ» (انفال: ۶۰)؛ [و برای آمادگی مقابله با دشمنان] هرچه می‌توانید از نیرو و از مرکب‌های سواری فراهم کنید تا دشمن خدا و دشمن خودتان و نیز (دشمنانی) غیر از اینان را که شما آنان را نمی‌شناسید، ولی خداوند آنها را می‌شناسد، به‌وسیله آن بترسانید، و در راه خدا (و تقویت بنیه دفاعی اسلام) هرچه انفاق کنید، پاداش کامل آن به شما می‌رسد و به شما ستم نخواهد شد.

فلسطین، خط مقدم جبهه اسلامی است؛ همچنان که رژیم صهیونیستی خط مقدم بلوک غرب در مقابل جهان اسلام است؛ از این‌رو قدرت‌های غربی با نگاه راهبردی و بلندمدت رژیم صهیونیستی را در جهان اسلام مجهز کرده‌اند. کشورهای اسلامی نیز علاوه بر تجهیز خود باید خط مقدم جبهه اسلام، یعنی فلسطین را مجهز کنند. نوار غزه در طول سال‌های گذشته به میزان زیادی به انواع قدرت نظامی تجهیز شده است، کرانه باختری هم باید در برابر اسرائیل تجهیز شود.

کثرت جمعیت و انسجام آن نیز از جلوه‌های قدرت مادی است. ظرفیت بالقوه و عظیم امت اسلامی که می‌تواند در قالب اتحاد اسلامی و در مناسبت‌های مختلف شکل بگیرد، مهم‌ترین عامل بازدارنده و تأثیرگذار در محاسبات دشمن صهیونیستی و عامل انگیزه‌بخش در مبارزات مردم فلسطین است.

۲-۳-۳. راهبرد اقدام

راهبرد اقدام شامل تمام اقدامات عملی و فوری برای حفظ، تقویت و گسترش جبهه مقاومت در برابر رژیم صهیونیستی است. راهبرد اقدام در عرصه‌های مختلف قابل بررسی است.

۱-۲-۳. اتحاد و انسجام امت اسلامی

با توجه به حمایت همه‌جانبه قدرت‌های جهانی از رژیم صهیونیستی، امت اسلامی برای مبارزه با این رژیم نیازمند اتحاد و همدلی است. اتحاد از مهم‌ترین شرایط حفظ و تقویت مقاومت مسلمانان در برابر تهدیدات و دسیسه‌های دشمنان است که قرآن از آن با عنوان «بنیان مرصوص» نام برده است (صف: ۴). قرآن کریم، دشمنان را به

سیلاب و برانگیزی تشبیه می‌کند که تنها با سد فولادین می‌توان آنها را مهار کرد. تعبیر به «بنیان مرصوص»، جالب‌ترین تعبیری است که در این مورد وجود دارد؛ زیرا در یک بنا یا سد عظیم، هرکدام از اجزا نقشی ایفا می‌کند، ولی این نقش در صورتی مؤثر واقع می‌شود که هیچ‌گونه فاصله و شکافی در میان آنها نباشد و چنان متحد گردند که گویی یک واحد بیش نیستند (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴، ج ۲۴، ص ۶۶). امروزه نیز آحاد مسلمانان به‌عنوان جزئی از امت اسلامی باید با اتحاد خویش، سد محکمی در برابر اسرائیل ایجاد کنند و کشورهای اسلامی از اختلاف و نزاع پرهیز کنند؛ زیرا نزاع و تفرقه، موجب فرسایش قدرت مسلمانان و تسلط دشمنان بر آنان خواهد شد (انفال: ۴۶)؛ درحالی‌که همدلی انسان‌ها با یکدیگر موجب تقویت قدرت آنها می‌شود. تجربهٔ پس از جنگ غزه نشان داد که خیزش جهانی علیه اسرائیل می‌تواند جبههٔ مقاومت را در سطحی فراملی تقویت کند.

۲-۳-۲. تحریم اقتصادی اسرائیل

اهرم اقتصاد همواره به‌عنوان ابزاری در دست استکبار برای تضعیف و شکست مقاومت نیروهای مبارز به‌کار رفته است (هالستی، ۱۳۸۸، ص ۲۸۰؛ قوام، ۱۳۸۳، ص ۱۹۳). جهان اسلام باید از اهرم اقتصاد برای مقابله با تجاوزات اسرائیل و نجات ملت فلسطین استفاده کند. حملات جبههٔ مقاومت یمن به کشتی‌های تجاری رژیم صهیونیستی در دریای سرخ بعد از اتفاقات ۷ اکتبر ۲۰۲۳، به‌عنوان اقدامی بازدارنده برای توقف جنایت نسل‌کشی مردم غزه از سوی اسرائیل انجام شده است. تحریم کالاهای اسرائیل از سوی کشورهای جهان نیز نوعی دیگر استفاده از اهرم اقتصاد در تضعیف اقتصادی این رژیم به‌شمار می‌آید. با پیوستن مردم کشورهای مختلف به پوشش‌های تحریم کالاهای شرکت‌های صهیونیستی یا شرکت‌های حامی رژیم صهیونیستی و امریکایی، آسیب‌های اقتصادی مهمی به این شرکت‌ها در مناطق مختلف جهان وارد شد. در یک نمونه، «کریس کمپچینسکی»، مدیرعامل شرکت امریکایی «مک‌دونالد»، بزرگ‌ترین شرکت فست‌فود زنجیره‌ای جهان و از حامیان اسرائیل اعتراف کرد که این شرکت متحمل خسارتی سنگین شده است (<https://farsnews. ir/world/1704479573000805421>).

۲-۳-۳. جهاد و قیام علیه ظالمان

در قرآن کریم جهاد با متجاوز برای دفاع از سرزمین و امت اسلامی از وظایف اساسی مسلمانان محسوب می‌شود (توبه: ۵ و ۳۶؛ انفال: ۳۹؛ حج: ۳۹). خداوند با سرزنش کسانی که برای دفاع از مظلومان و نجات آنان از ظلم ستمگران جهاد نمی‌کنند، می‌فرماید: «وَمَا لَكُمْ لَا تَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا» (نساء: ۷۵)؛ شما را چه شده که در راه خدا و (در راه نجات) مردان و زنان و کودکان مستضعف نمی‌جنگید، آنان که می‌گویند: پروردگارا! ما را از این شهری که مردمش ستمگرند بیرون بر و از جانب خود رهبر و سرپرستی برای ما

قرار ده و از سوی خودت، یآوری برای ما تعیین فرما. بر اساس این آیه، جهاد و مقاومت برای رهایی مستضعفان از چنگ کفار ستمگر واجب شده است (فخر رازی، ۱۴۲۰ق، ج ۱۰، ص ۱۴۱؛ فاسمی، ۱۴۱۸ق، ج ۳، ص ۲۲۴). در روایات اسلامی نیز به وجوب دفاع از مظلوم تصریح شده است. رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ وَمَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي يَا لِّلْمُسْلِمِينَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ» (کلینی، ۱۳۶۵، ج ۲، ص ۱۶۴)؛ هر که صبح کند و به امور مسلمین همت نگمارد، از آنها نیست؛ و هر که بشنود مردی فریاد می‌زند «مسلمان‌ها به دادم برسید و کمک کنید» و جوابش نگوید، مسلمان نیست.

مقابلهٔ مسلمانان با رژیم صهیونیستی در عرف بین‌الملل و بر اساس اصل «دفاع مشروع» و مادهٔ ۵۱ منشور سازمان ملل نیز، اقدامی موجه است. مقابله به مثل قاعده‌ای است که در عرصه‌های مختلف علم فقه مانند باب جهاد و قصاص (ر.ک: مرعشی نجفی، ۱۴۱۵ق، ج ۱، ص ۱۹؛ جمعی از محققان، ۱۴۲۶ق، ج ۱، ص ۱۶۴) و علم حقوق دربارهٔ آن بحث شده است (ر.ک: آیتی و شادروان، ۱۳۸۶، ص ۶۷-۶۸؛ یزدی، ۱۴۱۵ق، ج ۲، ص ۳۲۲؛ اسکندری، ۱۳۷۹، ص ۱۵-۱۷). بر اساس این قاعده اگر در حق فرد یا افرادی ظلم شده باشد، آنها در دفاع از خود به مقداری که ظلم شده، حق انتقام از ظالم را دارند (ر.ک: خوئی، ۱۴۱۸ق، ج ۳۱، ص ۱۰۱). دلایل اعتبار این قاعده را می‌توان از آیات و روایات نیز برداشت کرد (بقره: ۱۹۰ و ۱۹۴؛ شوری: ۴۰؛ نحل: ۱۲۶؛ ر.ک: عاملی، ۱۴۳۰ق، ص ۳۳؛ آیتی و شادروان، ۱۳۸۶، ص ۷۰). اقدام امت اسلامی به جهاد علیه دشمن صهیونیستی و حامیان آن و نیز اقدام به مقابله به مثل در برابر حملات این رژیم از مهم‌ترین عوامل بازدارنده در ارتکاب جنایات اسرائیل خواهد بود.

۴-۲. مداخلهٔ بشردوستانهٔ دولت‌ها برای جلوگیری از جنایات اسرائیل

طبق مادهٔ ۱ مشترک کنوانسیون‌های ژنو، دولت‌ها تعهد دارند حقوق بین‌الملل بشردوستانه را رعایت و از نقض آن جلوگیری کنند؛ بنابراین مداخلهٔ بشردوستانه برای جلوگیری از جنایات اسرائیل وظیفهٔ همهٔ دولت‌هاست. در سال ۱۹۴۹ پس از تعریف مفهوم حقوقی جنایات جنگی در کنوانسیون‌های ژنو، تصریح گردید که دولت‌ها می‌توانند در خصوص مرتکبان جنایات جنگی، به صلاحیت قضایی جهانی استناد کرده و آنها را در کشور خود محاکمه کنند، حتی اگر جنایت جنگی در خاک کشور آنها رخ نداده باشد (Cassese, 2013, p 63-66). «فرانچسکا آلبانیز» نمایندهٔ حقوق بشری سازمان ملل در اراضی اشغالی فلسطین پس از حملات گستردهٔ اسرائیل به غیرنظامیان، بی‌تفاوتی غرب در برابر جنایات اسرائیل را به معنی همراهی با اقدامات جنایت‌کارانهٔ این رژیم دانست (<https://farsnews.ir/news/14021008000104>). مداخلهٔ بشردوستانهٔ دولت‌ها برای جلوگیری از جنایات اسرائیل، به‌ویژه از سوی دولت‌های اسلامی دارای اهمیت بیشتری است؛ به‌طوری‌که امام خمینی ﷺ مسئولیت حاکمان اسلامی در این باره را بیشتر از همهٔ طبقات می‌داند (خمینی، ۱۳۷۹، ج ۲، ص ۳۰).

۲-۳-۵. اقدامات بازدارنده سازمان‌های بین‌المللی برای توقف جنایات اسرائیل

مقابله با مرتکبان به جنایات جنگی، از وظایف اصلی نهادها و سازمان‌های بین‌المللی نیز است که باید به آن عمل کنند. قانون، صلاحیت دیوان بین‌المللی کیفری را در ۴ مورد تعیین کرده است: ۱. جنایات جنگی؛ ۲. نسل‌کشی؛ ۳. تجاوز؛ ۴. جنایت علیه بشریت. اسرائیل بر اساس مستندات این پژوهش و تصریح سازمان ملل تا کنون بارها مرتکب هر چهار جنایت فوق شده و درعین حال هیچ‌گاه خود را متعهد به رعایت مفاد قوانین حقوقی بین‌المللی و قطعنامه‌های صادره ندانسته است. در این شرایط شورای امنیت سازمان ملل برای وادار کردن رژیم صهیونیستی به پذیرش قطعنامه‌ها، باید از حق قانونی خود که در فصل هفتم منشور ملل متحد بر آن تصریح شده است، استفاده کند.

۲-۳-۶. مخالفت با دولت‌های حامی رژیم صهیونیستی

حمایت‌های همه‌جانبه قدرت‌های غربی از رژیم صهیونیستی مشوق استمرار جنایت‌های این رژیم بوده است. کمک‌های غیرمستعارف امریکا به اسرائیل (درخشه و کوهکن، ۱۳۸۸، ص ۹۳) و حمایت‌های دیپلماتیک گسترده قدرت‌های غربی از این رژیم (ر.ک: مرشایمر و والت، ۱۳۸۶، ص ۸۵-۷۶)، در شرایطی انجام می‌شود که بسیاری از حاکمان کشورهای اسلامی هم گاهی با این سیاست امریکا و غرب همراهی نموده‌اند؛ درحالی که اگر دولت‌های اسلامی به‌صورت متحد علیه اسرائیل و حامیانش قیام کنند، هزینه حمایت غرب از اسرائیل افزایش خواهد یافت. به اقتضای نظریه گزینش عقلانی (Rational choice theory) چنانچه هزینه‌ها و زبان‌های امریکا به دلیل حمایت از اسرائیل بیش از سود آن باشد، دولت امریکا ناگزیر به تجدیدنظر در سیاست‌های حمایتی خود خواهد بود؛ زیرا بر اساس این نظریه و سایر رویکردهای رئالیستی، سطح روابط بین‌الملل متأثر از کشمکش قدرت است؛ بنابراین کنشگران به‌مثابه موجوداتی هدفمند و عقلانی در انتخاب خود، رجحان‌ها و فرایند سلسله‌مراتبی را رعایت می‌کنند (ریتزر، ۱۳۹۰، ص ۲۴۷). در این صورت با افزایش هزینه‌های حمایت از رژیم صهیونیستی، این حمایت‌ها غیرعقلانی تلقی شده و تداوم حمایت را با مشکل مواجه خواهد ساخت. شکایت از برخی دولت‌های حامی رژیم صهیونیستی به مجامع بین‌المللی بعد از بحران ۷ اکتبر ۲۰۲۳ در غزه، نمونه‌ای از افزایش هزینه‌های تحمیل شده بر حامیان اسرائیل و ارسال‌کنندگان تسلیحات نظامی برای این رژیم است.

۲-۳-۷. تلاش جمعی برای اصلاح ساختار قدرت در نظام بین‌الملل

یکی از مهم‌ترین کارکردهای نظام بین‌الملل، حمایت از حقوق بشر و تأمین آن است، اما ساختار کنونی قدرت در نظام بین‌الملل که به‌صورت ناعادلانه با محوریت قدرت‌های استکباری تنظیم شده، تحقق این مهم را با مشکل مواجه می‌سازد. ارزیابی اقدام‌های اسرائیل در جنگ علیه غزه نشان می‌دهد که تل‌آویو با حمایت امریکا و استفاده از حق وتوی این کشور، بدون هراس از پیامدهای احتمالی به نقض آشکار احکام دیوان بین‌المللی دادگستری ادامه می‌دهد. این وضعیت گاه مورد اعتراض مسئولان سازمان ملل نیز قرار گرفته است. آقای کوفی عنان دبیرکل وقت

سازمان ملل متحد (۲۰۰۶-۱۹۹۷) با اشاره به شرایط تأسف‌آور مسئله فلسطین، به مشکلات سازمان ملل برای مقابله با این شرایط به دلیل وجود حق وتو تأکید کرد (دیدار آقای کوفی عنان دبیر کل وقت سازمان ملل متحد با رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۰/۱۱/۶)؛ از این رو مقام معظم رهبری ^ع یکی از اولویت‌های امروز روابط بین‌الملل را از بین بردن حق وتو و قدرت‌های جهانی (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۶۵/۶/۱۴) و یا ایجاد تعادل امتیازات میان کشورها، نهادها و سازمان‌های بین‌المللی قرار داده است (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۷۶/۹/۱۸).

۳-۲-۸. اقدام عملی برای خاتمه دادن به اشغال سرزمین فلسطین

بر اساس قواعد حقوق بین‌الملل، تداوم اشغال یک سرزمین و طولانی شدن آن، اشغال را قانونی و دائمی نمی‌سازد؛ از این رو تداوم اشغالگری از سوی اسرائیل همچنان غیرقانونی است و باید به آن پایان داد (<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/10/commission-inquiry-finds-israeli-occupation-unlawful-under-international-law>). به گفته آزارووا: «از آنجایی که اشغالگری در سرزمین فلسطین تهدیدی برای جمعیت غیرنظامی بومی این سرزمین است، وظیفه اصلی حقوق بین‌الملل حذف این وضعیت غیرقانونی از طریق بازگرداندن سرزمین اشغالی به وضع موجود قبل از آن است» (Azarova, 2019, p. 136). ایمسیس نیز معتقد است: «اگر اشغال یک اقدام نادرست بین‌المللی باشد، پایان دادن فوری به این اشتباه - به جای انتظار برای یک مصالحه از طریق مذاکره - راه حل درستی بر اساس قوانین بین‌المللی در مورد مسئولیت دولت خواهد بود» (Imseis, 2020, p. 1085). به عقیده وی، انجام مذاکرات در حالی که اشغال غیرقانونی ادامه می‌یابد، «می‌تواند توسط طرف قدرتمندتر برای تحکیم اقدامات غیرقانونی خود تحت پوشش مشروعیت ارائه شده توسط سازمان ملل مورد سوءاستفاده قرار گیرد» (Imseis, 2020, p. 1068). بنابراین در شرایط موجود طبق قواعد حقوق بین‌الملل دولت‌ها متعهد به عدم شناسایی وضعیت ناشی از اشغال هستند.

نتیجه‌گیری و یافته‌های پژوهش

بر پایه مدارک و شواهد ارائه شده در این تحقیق، هدف قرار دادن غیرنظامیان، اموال و اماکن غیرنظامی، واحدهای امدادرسانی و سایر اقدامات مجرمانه توسط رژیم صهیونیستی در سرزمین‌های اشغالی، به وضوح در زمره مصادیق جنایات جنگی و جنایت علیه بشریت مندرج در اساسنامه رم مصوب ۱۹۹۸ قرار می‌گیرد. این اقدامات همچنین مشمول جنایات جنگی پیش‌بینی شده در مواد کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو (۱۹۴۹) هستند. بر اساس گزارش دبیر کل سازمان ملل متحد (۱۹۹۳)، کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو وارد بدنه حقوق بین‌الملل عرفی شده‌اند و بنابراین حتی کشورهایی که این کنوانسیون‌ها را امضا نکرده‌اند نیز در زمان مخاصمه مسلحانه، مشمول و ملزم به رعایت مفاد آن هستند؛ از این رو امکان پیگیری جرایم ارتكابی رژیم صهیونیستی در مراجع قضایی بین‌المللی وجود دارد. در

عرف سیاسی روابط بین‌الملل، و بر اساس اساسنامه سازمان ملل متحد و مقررات شورای امنیت، رژیم صهیونیستی به دلیل نقض گسترده قوانین بین‌المللی و حقوق بشر - از جمله حمله به غیرنظامیان، تخریب اماکن غیرنظامی و دیپلماتیک، ترور مسئولان سیاسی در کشورهای ثالث، و عدم پایبندی به قطعنامه‌های سازمان ملل و مفاد کنوانسیون‌های جهانی - به‌عنوان یک «رژیم یاغی» شناخته می‌شود که باید تحت کنترل واحدهای سیاسی بین‌المللی قرار گیرد. تداوم این اقدامات، صلح و امنیت پایدار جهانی را به شدت تهدید کرده است؛ بنابراین اعمال تنبیه مؤثر علیه یک رژیم یاغی، می‌تواند نقش مهمی در تقویت صلح و ثبات بین‌المللی ایفا کند.

منابع

قرآن کریم.

- اسکندری، محمدحسین (۱۳۷۹). *قاعده مقابله مثل در حقوق بین الملل از دیدگاه اسلام*. قم: دفتر تبلیغات اسلامی.
- اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸).
- آیتی، محمدرضا و شادروان، محمداسماعیل (۱۳۸۶). *قاعده مقابله به مثل و اقدامات تلافی جویانه از منظر فقه و حقوق بین الملل*. فقه و پژوهش‌های اسلامی، ۳(۱۰)، ۶۱-۸۴.
- بیل، جیمز (۱۳۶۸). *جنگ، انقلاب و روحیه: قدرت ایران در جنگ خلیج فارس، بازشناسی جنبه‌های تجاوز و دفاع*. تهران: دبیرخانه کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع.
- تاکنبرگ، لکس (۱۳۸۱). *وضعیت آوارگان فلسطینی در حقوق بین الملل*. ترجمه محمد حبیبی مجنده و مصطفی فضائی. تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی و کتابخانه مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی.
- تیسیر جبارین، یوسف (۲۰۱۴). *قانون الدولة القومية والفوقية اليهودية: قراءة فی مشروع قانون اساس: اسرائیل - الدولة القومية للشعب اليهودی*. قضایا اسرائیلیه، المركز الفلسطینی للدراسات الاسرائیلیه، محور ۲ قانون القومیه، ۱۴(۵۶)، ۴۴-۵۴.
- جاوید، محمدجواد و شاه‌مرادی، عصمت (۱۳۹۶). *حقوق شهروندی در نظام قضایی*. تهران: خرسندی.
- جمعی از محققان (۱۴۲۶ق). *فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت*. قم: مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی.
- حکمت‌نیا، محمود (۱۳۹۲). *سلاح‌های کشتار جمعی و مبانی فقهی و حقوقی ممنوعیت استفاده از آنها*. حقوق اسلامی، ۱۰(۳۸)، ۵۳-۸۷.
- خمینی، سیدروح‌الله (۱۳۷۹). *صحیفه امام: مجموعه آثار امام خمینی*. تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- خوئی، سیدابوالقاسم (۱۴۱۸ق). *موسوعة الامام الخوئی*. قم: مؤسسه الخوئی الاسلامیه.
- درخشه، جلال و کوهکن، علیرضا (۱۳۸۸). *نگاهی نو به دلایل حمایت امریکا از اسرائیل*. ره یافت/انقلاب اسلامی، ۳(۱۰)، ۹۱-۱۳۰.
- دورمن، کنوت، دوسوآلدیک، لوئیس و کولب، روبرت (۱۳۹۳). *عناصر جنایات جنگی در اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری*. ترجمه زهرا جعفری و زهرا محمودی و پریرسا سفیدپری. تهران: مجد.
- رابرتسون، جفری (۱۳۸۳). *جنایات علیه بشریت*. گروه پژوهشی ترجمه، زیر نظر حسین میرمحمدصادقی. مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی.
- ریترز، جرج (۱۳۹۰). *نظریه جامعه‌شناختی معاصر و ریشه‌های کلاسیک آن*. ترجمه خلیل میرزایی و علی بقائی سرابی. تهران: جامعه‌شناسان.
- زمخشری، محمود (۱۴۰۷ق). *الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل و عبون الاقاویل فی وجوه التاویل*. بیروت: دار الکتاب العربی.
- ساک، گریانک و کیتی شایرزی (۱۳۸۳). *حقوق بین الملل کیفری*. ترجمه بهنام یوسفیان و محمد اسماعیلی. تهران: سمت.
- طباطبایی مؤتمنی، منوچهر (۱۳۹۴). *آزادی‌های عمومی و حقوق بشر*. تهران: دانشگاه تهران.
- عاملی، جعفر مرتضی (۱۴۳۰ق). *الاسلام و مبدا المقابله بالمثل*. بی‌جا: مرکز اسلامی للدراسات.
- عمید زنجانی، عباسعلی (۱۳۹۰). *مبانی حقوق بشر در اسلام و دنیای معاصر*. تهران: مجد.
- فخر رازی، محمد بن عمر (۱۴۲۰ق). *التفسیر الکبیر أو مفاتیح الغیب*. بیروت: دار احیاء التراث العربی.
- فلک، دیتر (۱۳۸۷). *حقوق بشر در سوانه در مخاصمات مسلحانه*. ویرایش: سیدقاسم زمانی و نادر ساعد. تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهر دانش.
- قاسمی، محمد جمال الدین (۱۴۱۸ق). *محاسن التاویل (التفسیر القاسمی)*. تحقیق: محمد باسل عیون السود. بیروت: دار الکتب العلمیه.
- قوام، عبدالعلی (۱۳۸۳). *اصول سیاست خارجی و سیاست بین الملل*. تهران: سمت.
- کلینی، محمد بن یعقوب (۱۳۶۵). *الکافی*. تهران: اسلامیه.

- گیدنز، آنتونی و بردسال، کارن (۱۳۹۹). *جامعه‌شناسی*. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: نشر نی.
- مرشایمر، جان و والت، استفن (۱۳۸۶). بررسی علل حمایت گسترده آمریکا از اسرائیل. *سیاحت غرب*، (۴۵)، ۸۵-۷۶.
- مرعشی نجفی، شهاب‌الدین (۱۴۱۵ق). *القصاص علی ضوء القرآن و السنة*. قم: کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی.
- مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۷۴). *تفسیر نمونه*. تهران: دار الکتب الإسلامية.
- موسوی بجنوردی، محمد (۱۳۷۷). *القواعد الفقهیه*. قم: الهادی.
- ورله، گرهارد (۱۳۸۷). جنایات علیه بشریت در حقوق بین‌الملل معاصر. ترجمه امیرساعد وکیل. *حقوقی بین‌المللی*، (۳۹)، ۵۹-۱۰.
- هالستی، کالوی‌یاکو (۱۳۸۸). *مبانی تحلیل سیاست بین‌الملل*. ترجمه مسعود طارم‌سری و بهرام مستقیمی. تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.
- هویدا، فریدون (۱۳۷۶). *سقوط شاه*. ترجمه ح. الف. مهران. تهران: اطلاعات.
- یزدی، محمد (۱۴۱۵ق). *فقه القرآن*. قم: اسماعیلیان.
- Azarova, Valentina (2019). *Towards a Counter-Hegemonic Law of Occupation: On the Regulation of Predatory Interstate Acts in Contemporary International Law*. Yearbook of International Humanitarian Law, Volume 20, 2017. T. M. C. Asser Press .
- Bassiouni, M. (2011). *Crimes against Humanity-Historical Evolution and Con Temporary Application*. 2nd ed, Cambridge University Press .
- Cassese, Antonio (1995). *Self- Determination of peoples*, University Press .
- Cassese, Antonio (2013). *Cassese's International Criminal Law* (3rd ed). Oxford University Press. p. 63-66. ISBN 978-0-19-969492-1. Archived from the original on April 29, 2016. Retrieved October 5, 2015 .
- Imseis, Ardi (2020). Negotiating the Illegal: On the United Nations and the Illegal Occupation of Palestine, 1967-2020. *European Journal of International Law*. 31(3), 1055-1085 .
- Lemkin, Rafal (1944). *Axis Rule in Occupied Europe: Laws of Occupation, Analysis of Government Proposals for Redress* .
- Margaret M. DeGuzman (2011). *Crimes Against Humanity Research Handbook on International Criminal Law*, Bartram S. Brown, ed, Edgar Elgar Publishing .
- McWhinney, Edward (2007). *Self-Determination of Peoples and Plural-Ethnic States in Contemporary International Law: Failed States, Nation-Building and the Alternative, Federal Option*. Martinus Nijhoff Publishers .
- Mezler, Nils & Kuster, Etienne (2016). *International Humanitarian Law: a Comprehensive Introduction*, Geneva, Switzerland: ICRC .
- Sassòli, Marco, Bouvier, Antoine A., Quintin, Anne (2001). *How Does Law Protect in War?* (3rd edition), Vol. 1, Geneva, Switzerland: ICRC .
- Wilde, Ralph (2021). *The Palestine Yearbook of International Law Online*. in: https://brill.com/view/journals/pyio/22/1/article-p1_2.xml .
- بیانات آیت‌الله خامنه‌ای (ع) به مناسبت میلاد حضرت محمد (ص) و ولادت حضرت امام جعفر صادق (ع) ۱۳۹۹/۸/۱۳
<https://khl.ink/f/46771>
- بیانات آیت‌الله خامنه‌ای (ع) در مراسم دانش آموختگی دانشجویان دانشگاه امام حسین (ع) ۱۳۹۷/۴/۹
<https://khl.ink/f/40055>

بیانات آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی (ره) ۱۴/۰۳/۱۳۹۸.

<https://khl.ink/f/42758>

دیدار آقای کوفی عنان دبیر کل وقت سازمان ملل متحد و هیئت همراه با آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) ۱۱/۰۶/۱۳۸۰.

<https://khl.ink/f/11697>

بیانات آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) در هشتمین اجلاس سران جنبش عدم تعهد ۱۴/۰۶/۱۳۶۵.

<https://khl.ink/f/20833>

بیانات آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) در آغاز هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی ۱۸/۰۹/۱۳۷۶.

<https://khl.ink/f/2863>

https://farsnews.ir/amir_hamzeh/171912445886699257.

<https://farsnews.ir/Khodabakhsh24/1718756524190279780>.

<https://farsnews.ir/news/14020826000527>.

<https://farsnews.ir/news/14021002000811>.

<https://farsnews.ir/news/14021008000104>.

<https://farsnews.ir/news/14021028000673>.

<https://farsnews.ir/sheidafarhadian/1718180867327113724>.

<https://milan.mfa.ir/files/Milan/Legal%20Fact%20Sheet%20Gaza.Pdf>.

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/10/commission-inquiry-finds-israeli-occupation-unlawful-under-international-law> .

<https://www.farsnews.ir/news/14021015000794>.

<https://www.tasnimnews.com/fa/news/1402/08/14/29836>